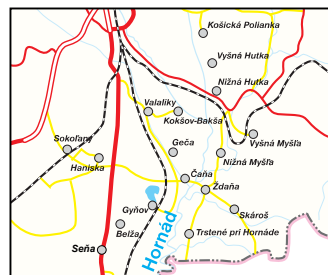

Tretí najlepší slovenský časopis v kategórii neziskových a rozpočtových organizácií súťaže Podnikové médium roka za roky 2012, 2017 a 2018. Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokoľany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

- Ako región čelíme krízam spoločne
- Dirigentka rozvíja umenie v Belži
- Blízko k zvieratám máme po celý rok
- Rodák z Hanisky zanechal stopu hlbokaj viery
- Telesné a duševné zdravie je to najcennejšie

Všetko sa prebúdzá, aj optimizmus

Všetko sa prebúdzá, pučí, rastie. Vráťane optimizmu v našich dušiach. Otvára sa pred nami rok našich aktívnych dotykov s prírodou. Pri prácach v záhrade, nákupe kvetov, pri slávení sviatkov, pri načúvaní zurčiacej vode či spevu vtáctva... Jar vlieva novú krv do našich žíl. Jar je proste neopakovateľná už tisíce rokov. Pár momentiek z jej miliónov radostných človečích podôb zvečnila pre čitateľov Abovského hlásnika fotografka Martina Fedorčáková z Kokšova-Bakše. Zapózovala pri tom Kristínka Stolárová z tej istej obce.

Slovo na úvod

Ten/Tá/To

Redakciu Abovského hlásnika máme v Košiciach. A vždy, už roky, keď zabochím z hlavnej cesty na Valaliky, zhlboka sa nadýchnem a s úľavou zvolám: Ááááh! Hurá, som opäť v našom mikráči!

Čo je za týmto magickým uvoľnením. Šíre polia? Zvlnené kopce? Za nimi hradba Slanských vrchov? Vozovka lemovaná ovocnými stromami? Lesíky? Hornád? Šíra obloha na dohľad? Ľudia, ktorí sa navzájom poznajú? Skutočnosť, že som vyrastala hoci v mestečku, ale na Orave? Čo spôsobuje to veľké radostné uvoľnenie?

Asi všetko dovedna. Z anonymného mesta vchádzam na ZEM, ktorá neodchádza, nebojuje, nenadáva, ale ktorá rok čo rok plodí, rastie, dýcha... A ja sa nadychujem s ňou alebo lepšie povedané – ona dýcha vo mne. V jednej obci nášho mikroregiónu cítim pokoj, v druhej prajnosť ľudí, v ďalšej sviežu blízkosť vody... Rada sa pristavím s hociakým na kus reči. A teším sa, ak vidím u toho druhého či druhej iskru v očiach. Rada sa zoznamujem s novým...

Stále sa u nás niečo mení. A zem ostáva... A hoci sa to nezdá, so všetkými radostami aj strastami je aj náš mikrosvet v absolútnej rovnováhe. Tak to nadizajnovalo TO/TEN/TÁ, čo nás presahuje.

Verte, aj keď výrazne zdražel plyn, elektrina, potraviny... stále najzaujímavejším článkom ostáva DAR – náš Život. A tiež to, čo je zadarmo – úsmev, dobrá vôľa, vôňa zeme, trávy, kvetov, ľudskej pokožky...

Katarína Čaniová, vedúca redaktorka

Verdikt Najvyššieho správneho súdu SR o pozemkoch

Sokolany sa nevzdávajú

Najvyšší správny súd (NSS) Slovenskej republiky 14. decembra 2022 definitívne zrušil rozhodnutie Okresného úradu Košice-okolie z roku 2013, ktorým bol priebeh hranice medzi katastrálnym územím Sokolany a Železiarne určený v prospech obce Sokolany. Konanie sa teda vracia na katastrálny odbor spomenutého okresného súdu, ktorý opätovne rozhodne vo veci sporného priebehu hraníc.

Obec z nášho regiónu bude mať v nadchádzajúcom konaní priestor

uviesť právne argumenty, ktoré odvodňujú správnosť zrušeného rozhodnutia z roku 2013. Sokolany trvajú na tom, že nemožno súhlasiť s právnym názorom a následnými závermi NSS. Starosta **Ľuboš Janke** to komentuje slovami: „Ani dnes by určite nebolo možné legitímne zdôvodniť, prečo v prípade potreby výstavby ucelenej priemyselnej zóny je nevyhnutná zmena hraníc katastrálnych území. Zoberme si výstavbu priemyselného parku Valaliky. Dnes by bolo

nepredstaviteľné meniť hranice katastrálnych území v prospech mesta Košice a na úkor dotknutých obcí bez ich súhlasu. K takémuto okliešteniu katastrálneho územia našej obce došlo pred vyše 40 rokmi bez jej súhlasu, čo potvrdilo aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR. Je preto prirodzené, že Sokolany budú hájiť svoje práva aj naďalej spôsobom, aký nám ústava a zákony umožňujú.“

sok/red

Vzácná návšteva

Darinka pre hokejistov

Na Základnej škole v Seni zažili úžasný deň s hokejistami. V rámci sprievodných akcií Školy na hokej navštívili najjužnejšiu obec nášho mikroregiónu 22. februára hráči HC Košice – kapitán **Michal Chovan**, obranca **Ladislav Romančík**, útočníci **Patrik**

Lamper, Jakub Linet, Ville Leskinen, Juona Jääskeläinen, maskot HC Košice Vranka a prezident HC Košice **Július Lang**. Atmosféra bola skvelá! Za hlasného skandovania celej školy (v klubových farbách) privítali vzácných hostí naše šikovné roztles-

kavačky, potom chlapci odpovedali na zvedavé otázky, podpísali všetko, čo sa dalo, a aj si zasúťažili v strelaní na bránku so svojimi fotkami. Na rozlúčku im dečka spoločne zaspievali dobre známu pieseň Mandarinka Darinka. Bol to skratka fantastický zážitok! ĎAKUJEME!

ZŠ Seňa

Do križovatky so smerovkou

Áno či nie?

Križovatka ulíc Osloboditeľov – Košická – Gyňovská v obci Čani. Prichádzame autom od Ždane a smerujeme na

Hanisku. Každý vodič si určite položil otázku: „Mám alebo nemám dávať „smerovku“?

Zákon č. 8/2009 o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje pravidlá cestnej premávky. Tu je znenie § 19 ods. 1 citovaného zákona: „Pred odbočovaním a počas odbočovania je vodič povinný dávať znamenie o zmene smeru jazdy“, § 30 ods. 1 citovaného zákona dodáva: „Zna-

menie o zmene smeru jazdy vodič dáva vždy aj pri zmene smeru jazdy alebo vybočovaní z neho, alebo ak to vyžaduje bezpečnosť alebo plynulosť cestnej premávky.“

Keď si to premietneme do situácie na križovatke v Čani: Pokiaľ prichádzame od Ždane a pokračujeme na Hanisku, tak aj napriek tomu, že prichádzame po ceste označenej ako hlavná a smerujeme na „vedľajšiu“, prechádzame križovatkou **v priamom smere**. Teda nemeníme smer jazdy, a preto v tomto prípade **nedávame znamenie o zmene smeru jazdy**, tak ako ho nedávame ani pri jazde v opačnom smere od Hanisky na Ždaňu.

Michal Kokarda/red

Predstavitelia 17 obcí sa vzdelávajú i krízam čelia spoločne

Ťaháme za jeden povraz

Poznáte ešte iný slovenský mikroregión, kde má komunita k sebe tak blízko ako tu u nás? Regionálne združenie obcí Hornád je známe nielen tým, že vydáva časopis, ktorý už vyše 17 rokov verne čítate, ale aj úzkou spoluprácou. Naši starostovia ťahajú za jeden povraz a ani rôzne politické preferencie im nebránia v spolupráci na prospech občanov.

Na „život v zákulisí“ mikroregiónu sme sa opýtali toho najpovolanejšieho – predsedu RZOH **Jána Kokardu**.

Aké boli začiatky spolupráce našich obcí?

Myšlienka pochádza asi z roku 1996. Prvé formálne združenie v tom čase vytvorilo deväť obcí, približne v roku 2000 sa pridali ďalšie štyri, v duchu vtedy nového zákona o obecnom zriadení. O tom, či bude obec súčasťou združenia, rozhoduje obecné zastupiteľstvo, pričom uznesenie musí schváliť nadpolovičná väčšina.

Naposledy pristúpila do RZOH Seňa. Ktoré obce ešte majú možnosť?

V okrese Košice-okolie funguje sedem regionálnych združení. Vstup do nich je dobrovoľný. V našom priestore prichádza do úvahy ešte napríklad Bočiar, teraz má u nás štátut pozorovateľa.

Do roku 2006 bol predsedom regiónu Milan Tóth z Valalík, potom ste ho vystriedali práve vy. Ako vyzerá spolupráca našich 17 obcí konkrétne?

Hlavným orgánom je podľa stanov Rada regiónu (RR), ktorú tvoria všetci starostovia a starostky, teda 17 členov. Keď o niečom hlasujeme, rozhodnúť môže polovica tohto počtu plus jeden, teda potrebných je 9 hlasov. Predseda RR sa volí každé štyri roky. Raz ročne rokujeme o výške členského príspevku, ktorý je priamo úmerný veľkosti obce. Naše združenie je aj členom Združenia miest a obcí Slovenska.

tu plus jeden, teda potrebných je 9 hlasov. Predseda RR sa volí každé štyri roky. Raz ročne rokujeme o výške členského príspevku, ktorý je priamo úmerný veľkosti obce. Naše združenie je aj členom Združenia miest a obcí Slovenska.

Ako často rokujete?

Obyčajne sa stretávame raz mesačne, prvý štvrtok v mesiaci, ale v prípade potreby aj inokedy.

Priblížte, čo je hlavnou výhodou toho, že ako hlavy 17 rôznych veľkých obcí sa pravidelne stretávate.

Povedal by som, že je to zdieľanie skúseností naraz, na jednom mieste. Na stretnutiach môže každý prispieť do programu alebo sa opýtať na čokoľvek, čo ho z obecného života zaujíma. A vždy je toho dosť, lebo obciam neustále pribúdajú nové povinnosti. Veľmi významným výsledkom našej spolupráce bolo zriadenie Spoločného úradu v Čani, so štatutárom **Michalom Rečkom**.

Ktoré oblasti „rieši“ tento spoločný úrad?

Zatiaľ existuje spoločný stavebný úrad a spoločný školský úrad. Pre občanov je kľúčový práve stavebný, keďže zo zákona je každá obec zároveň stavebným úradom. V Čani máme odborníkov, ktorí majú pode-

lenú pôsobnosť na jednotlivé obce. Približne o rok by sa to mohlo zmeniť, v zmysle novej stavebnej legislatívy. Veríme, že zmeny sa udejú na prospech občanov.

Pán Kokarda, ste aj štatutárom Regionálneho vzdelávacieho centra (RVC) Košice. Prezradte nám viac o tejto inštitúcii.

Toto centrum ponúka vzdelávanie pre samosprávy, napríklad aj pre nových poslancov zvolených v komunálnych voľbách. Niečo také je v slovenských podmienkach zatiaľ skôr výnimočné. Témou býva napríklad zlepšovanie kvality služieb v samospráve, príprava a realizácia eurofondových projektov, ale veľký záujem bol aj o protokol či etiketu.

Tento rok pripravili odborní lektori školenie z oblasti aktuálnych zmien v legislatíve. Naši starostovia sa ho zúčastnili v polovici marca, pracovníčky obecných úradov čaká v polovici apríla. V tom čase síce budú úrady zatvorené, ale veríme, že kolegyne sa vrátia do práce ešte lepšie vybavené na pomoc stránkam.

Máme za sebou za posledné roky množstvo kríz – COVID-19, vojna na Ukrajine, ceny energií. Ako ste sa dokázali zomknúť a čeliť spoločne týmto skúškam?

Napríklad počas povodní a zosuvov pôdy v roku 2010 sme všetko prežili spoločne. Zo Ždane sme poslali multikáru, ktorá pomáhala s vrecovaním potrebných lokalít. Zo Sokolian, ktoré neboli zasiahnuté, doniesli k rozvodnenému Hornádu guľáš. Na také drobné, ale veľmi ľudské gesto som dodnes nezabudol.

Tešíme sa z dobre fungujúcej spolupráce našich obcí, hovorí Ján Kokarda

Počas celoplošného testovania na COVID-19 sme v dohodnutých obciach zriadili formálne mobilné odberové miesta (MOM), ktoré zabezpečovali administratívu aj pre MOM-ky v ďalších obciach. Koordinovali sme aj postupy a zavádzanie hygienických opatrení na obecných úradoch. Teraz komunikujeme a zdieľame skúsenosti s riešením vysokých cien energií či s novými povinnosťami obcí v súvislosti s nakladaním s odpadmi.

Pýtal sa Anton Oberhauser, foto archív J. Kokardu

Triedime kuchynský bioodpad

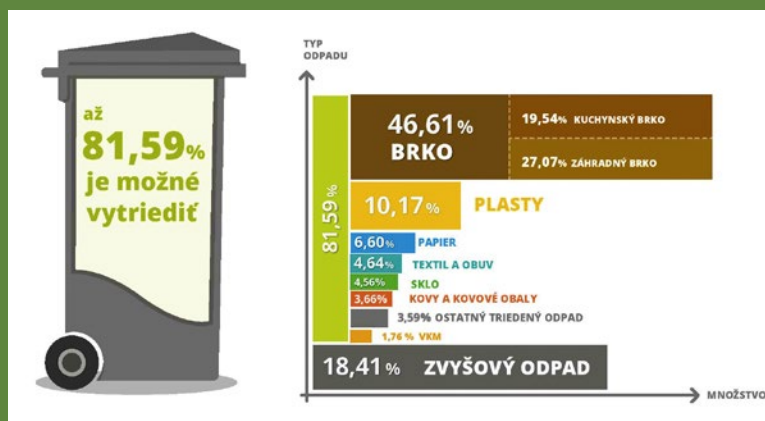
Aj naše obce postupne napredujú v snahe naplňať predpisy, podľa ktorých majú zaviesť zber kuchynského odpadu z domácností. Pripomeňme si, ako správne triediť.

DO HNEDEJ NÁDOBY PATRIA: zvyšky vareného jedla, bioodpad z kuchyne (napr. šupky z ovocia a zeleniny), mäso a mliečne výrobky, staré pečivo a chlieb, potraviny po dátume spotreby bez obalov, čajové vrecká, kávová usadenina, kosti z hydiny a rýb, jedlé oleje a tuky, citrusové plody, škrupiny z vajec.

DO HNEDEJ NÁDOBY NEPATRIA: VRECÚŠKA A SÁČKY (ani kompostovateľné), zvyšky jedla v obaloch, tekuté potraviny (mlieko, riedke polievky), bravčové a hovädzie kosti, škrupiny z orechov, zmesový komunálny odpad, zelený odpad zo záhrad (tráva, listie), papier, plasty, sklo, kovy.

Podľa dostupných údajov je až 81,59 % odpadu možné vytriediť. No k tomuto číslu sa zatiaľ nepribližujeme. Aj z toho dôvodu z roka na rok rastú poplatky, ktoré občania platia obciam za zber a nakladanie s odpadom.

red

Ako vidieť z odbornej analýzy organizácií venujúcich sa tematike, kuchynský odpad tvorí značnú časť z celkového množstva vyprodukovaného domácnosťami

Musia obracať každé euro

Energetická kríza nám mení plány a návyky

Začiatok roka 2023 znamenal pre mnohé obce na Slovensku - náš región nevynímajúc - prebudenie do krutej reality skokovo rastúcich cien energií.

Čo konkrétne to znamenalo a aké riešenia majú obce k dispozícii, hovorí starosta Belže **Ondrej Pravda** (na fotografii).

■ Ako doteraz cítite dosah energetickej krízy?

Obec, ktorá má nižšiu ročnú spotrebu elektrickej energie ako 30 megawatthodín (MWh) a pri plyne 100 MWh, je v očiach zákona malý podnik využívajúci regulovanú cenu za energetické médiá. Do októbra 2022 sme mali vysúťaženú cenu plynu ako výsledok spoločného verejného obstarávania regiónu Hornád a ďalších obcí v našom okrese na úrovni 17 eur/MWh. Od novembra 2022 nám bola zvýšená na 26,50 €/MWh. Začiatkom roka 2023, po zásahu Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (URSO), zregulovali cenu pre malé podniky

skokovo až na 99 €/MWh (s DPH je to 115,20 €/MWh).

Ak sa cena nezmení počas roka, zvýšené zálohové platby pri približne tej istej spotrebe plynu zoberú nenávratne z rozpočtu našej malej obce navyše 10 500 eur, čo predstavuje rezervu na projekty a kultúrne podujatia.

■ Ako vám stúpli platby za faktúry za elektrinu a plyn oproti roku 2022 v obecných prevádzkach v percentuálnom vyjadrení a ako je to s väčšími obcami?

V matematickom prepočte to bude pri plyne zvýšenie o 373 %, pri elektrine o 215 %.

Väčšie obce, s neregulovanou cenou (spotreba nad 30 MWh elektriny a nad 100 MWh plynu), ktoré majú takzvaného dodávateľa poslednej inštancie, zažívajú 7- až 10-násobný nárast cien plynu. Obci, ktorá mala v roku 2021 zálohové platby na úrovni 265 €/mesiac, stanovil Slovenský plynárenský priemysel závratných 1 900 €/mesiac. Od starostu L. Vran-

ku viem, že ich obec Skároš má za posledné dva roky nárast platieb 4- až 5-násobný.

■ Ako je to s kompenzáciami zo strany štátu?

Malá obec (podnik) s regulovanou cenou žiadnu kompenzáciu nedostane. Veľká obec má ceny 5 - 10-krát vyššie a dostane kompenzáciu 80 % iba z ceny, ktorú zaplatí nad 99 €/MWh pri plyne a nad 199 €/MWh pri elektrine. Navyše, kompenzácia pre veľké obce platí iba na obmedzený počet mesiacov.

■ Aké máte ešte možnosti šetrenia?

Čo sa týka zníženia spotreby za verejné osvetlenie u nás v Belži, uvažujeme ponechať čas svietenia od šera - v zime cca od 16:30 do 23:30 a od 04:30 do svitanja a zhasnúť každú druhú lampu v obci, s ohľadom na križovat-

ky. Alebo ponecháme čas svietenia od šera do 21:00 a následne podľa prízazdov a odjazdov autobusovej dopravy zapneme a vypneme verejné osvetlenie na 5 minút pred a 10 minút po príchode spoja.

V ponuke bolo aj sms zapínanie verejného osvetlenia. Toto je potrebné ešte odkomunikovať s elektrikármi, pretože zapínanie a vypínanie ovplyvní životnosť svetidla, rovnako je dôležitá spotreba pri zapínaní starších svetidiel.

■ Budú musieť občania oželiť nejaké podujatia, na ktoré sa po covidu mohli znova tešiť?

Z kultúrnych podujatí chceme v Belži ponechať iba Deň detí a Mikuláša, pre seniorov program k Mesiacu účty k starším. Pri Silvestri by sme naisto chceli zvýšiť vstupné, aby si akcia na seba zarobila. Ak obec podporia sponzori, doplníme verejné korčuľovanie počas vianočných sviatkov.

Ďalej prehodnotíme prevádzkové výdavky a nákupy v obci, znížime teplotu v priestoroch, ktoré sa pravidelne nevyužívajú. Z projektov z verejných financií majú prioritu iba rekonštrukcia vnútorných priestorov obecnej budovy po oprave elektroinštalácie, obecná kanalizácia, havarijný stav domu smútku a do úvahy pripadá aj pomoc s obnovou farských budov. Ale všetko závisí od finančnej kondície obce a tú môžeme zatiaľ odhadnúť len orientačne.

pýtal sa Anton Oberhauser

Online v Kokšove-Bakši

Fungovať bez pripojenia na internet? Nemať dostupné informácie tu a teraz? Mnohí si to už nevieme predstaviť. V Kokšove-Bakši, rovnako ako v ďalších obciach, sa už môžeme pripojiť na bezplatnú wifi sieť na verejných miestach, napríklad na obecnom úrade, v kultúrnom dome, parku, na ihriskách či autobusovej zastávke. Bez hesla.

Na rozšírenie širokopásmového internetu, inštaláciu a konfiguráciu desiatich wifi prístupových bodov, HW,

SW a licencie získala obec nenávratný finančný príspevok 14 250 eur z projektu Wifi pre Teba II., ktorý zastrešujú dve ministerstvá (dopravy a výstavby; investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie). Celková výška projektu predstavovala 15 000 eur. Cieľom projektu je zavádzanie inteligentných riešení napomáhajúcich k premene miest a regiónov na trvalo udržateľné miesta pre život občanov.

Monika Floriánová

Oslobodenie obce

18. január je pre našu obec už 78 rokov dňom, keď do obce prišla sloboda pre všetkých ľudí skúšaných hladom, strachom a strádanim v časoch II. svetovej vojny. Slobodu k nám priniesla Červená armáda. Bola zaplatená cenou najvyššou - životom vojakov, osloboditeľov. Vďaka, pietnym aktom k Pamätnej doske, už preukazovali naši otcovia a my sme túto štafetu prevzali pred 30 rokmi v nádeji, že ju po nás prevezmú naše deti. Nesmieme pripustiť zabudnutie tejto vďaky. Hlavne v dnešnej dobe, keď spoločnosť inklinuje k iným hodnotám. Najmä hodnotám hmotným.

Michal Rečka, starosta obce Čaňa

Cintorín stihli vynoviť

Vzhľadom na neľahké obdobie vo verejných financiách sú v obci Čaňa veľmi radi, že nedávno dokončili veľmi potrebnú rekonštrukciu miestneho domu smútku a cintorína. „Do celkovej rekonštrukcie sme investovali značné finančné zdroje,“ hovorí starosta **Michal Rečka**.

Celá renovácia sa začala v máji minulého roka. „Zrekonštruovali a dobudovali sme celkom 1 649 m² zámkovej dlažby v chodníkoch, renovovali a dobudovali osvetlenie, rozšírili vodovod.“

Nosná časť rekonštrukcie sa týkala domu smútku. Spracovanú projektovú dokumentáciu z dielne architekta **Petra Tracika** následne schválilo obecné zastupiteľstvo. „Obnova sa dotkla aj

strechy, fasády, celkovej sanity, silnoprádových aj slaboprádových elektrických zariadení, ozvučenia, omietok, podhládov, klimatizácie a takisto exteriéru aj interiéru obradných miestností,“ rekapituluje starosta.

Záver rekonštrukcie znamenal 22. januára 2023 aj odovzdanie novovynorených objektov do užívania, za prítomnosti vedenia obce, farárovi reformovanej cirkvi **Jánovi Semjanovi** a rímskokatolíckemu kňazovi **Marcelovi Puškášovi**. „Verím, že realizácia sa podarila a investícia poslúži aj v ďalších desaťročiach. Ďakujem všetkým, čo priložili ruku k dielu,“ komentuje M. Rečka.

ocú/ah, foto ocú Čaňa

Do Sene za detskou lekárkou

Pediatrica radí

MUDr. Eva Rutrichová pôsobila ako lekárka na jednotke intenzívnej starostlivosti novorodeneckého oddelenia košickej univerzitnej nemocnice - v odbornom tíme, ktorý diagnostikuje a lieči najzávažnejšie stavy a ochorenia novorodencov, vrátane chirurgických zákrokov. Okrem rýchlych rozhodnutí denne vykonávala CT vyšetrenia a transporty kriticky chorých novorodencov do špecializovaných zariadení. Všetky svoje skúsenosti môže využiť v detskej ambulancii, kde pôsobí v rámci obecnej s.r.o. Zdravie Seňa od 1. októbra 2022.

Doktorka Rutrichová veľmi oceňuje moderné vybavenie svojej ambulancie, na ktorej má ultrazvuk MyLAB X5. Hravo dokáže urobiť pomocné orientačné vyšetrenia ako skríning brušných orgánov, skríning fontanely či diagnostiku srdiečka. Ambulancia má k dispozícii aj ultrazvuk pre neurologické vyšetrenia detí.

Košičanka ako lekárka v Seni. Aké to je?

Máme aj so sestričkou veľkorysý priestor, moderné vybavenie a spokojné pracovné zázemie, keďže mám na pacientov a moje rozhodnutia ove-

ľa viac času ako v nemocnici. Zdravotné strediská, ako je naše, dávam za príklad dobre využitých eurofondov v prospech občanov.

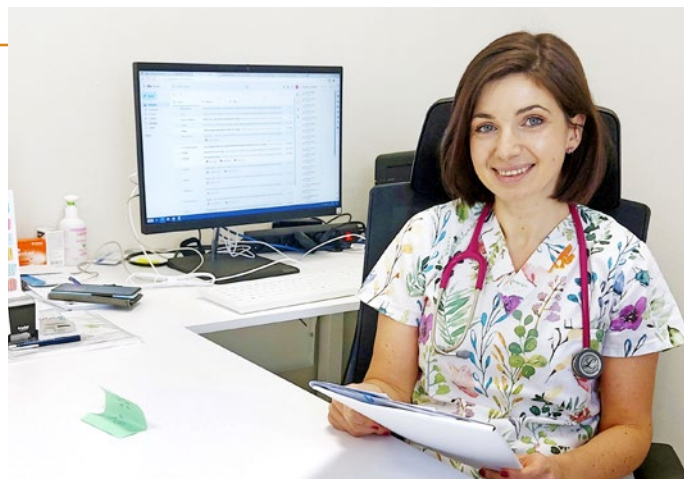
Akú zimu máte za sebou?

Aj keď ešte nemáme ambulanciu kapacitne naplnenú, veľký nával respiračných ochorení u detí sme zaznamenali aj my, hlavne v decembri. Po pandémie sa prestali nosiť rúška, takže veľa detí v kolektívoch ochorelo na chrípku, často to prechádzalo do zápalu dutín, očí, plúc, kde už boli potrebné antibiotiká. Prihováram sa preto za pravidelné očkovanie detí proti chrípke.

Komu by ste ho zvlášť odporúčali?

Hlavne pacientom so zníženou imunitou, rôznymi chronickými ochoreniami respiračného, srdcovocievneho systému, tiež alergikom, deťom s onkologickými, autoimunitnými ochoreniami ako napríklad cukrovka, deťom po transplantáciách, s obezitou a podobne. Takisto napríklad detským pacientom, ktorí bývajú celkovo často chorí, alebo u ktorých mala chrípka v minulosti závažnejší priebeh.

Ak dieťa ochorie, kedy ho má rodič vziať k lekárovi?

Pediatrica zo Seny si všima aj celkový zdravotný stav detskej populácie

Typicky by som to odporúčala vtedy, ak má dieťa aj po dvoch dňoch domácej liečby stále teplotu nad 38 °C alebo aj nižšiu, ale trvajúcu viac dní. Tiež, ak sa kašeľ či nádcha po viacerých dňoch domácej liečby nezlepšujú. Ak sa pridružia príznaky ako porucha vedomia, kŕče, sťažené dýchanie, opakované vracanie a netolerovanie tekutín u menších detí, je potrebné vyhľadať lekára ihneď. Rovnako to platí u novorodencov a dojčiat do 4 mesiacov, keď je každý výskyt teploty potrebné konzultovať s lekárom, ktorý následne určí ďalší postup.

Lekári majú možnosť sledovať aj celkové trendy. Ako sa mení aj

v našej oblasti celkový zdravotný stav detskej populácie?

Pribúdajú alergie, pravdepodobne v dôsledku zmien v životnom prostredí a zo stravy. A je tu ešte jeden problém, pomerne alarmujúcim spôsobom nám rastie výskyt obezity. A to už aj v predškolskom veku. Rozhodujúcu úlohu tu hrá sedavý spôsob života a konzumácia jedla typu rýchleho občerstvenia, sladkostí a rôznych slaných pochutín, ako sú čipsy. Už dávno sa vie, že určitú významnejšiu časť jedálneho lístka by malo tvoriť surové ovocie a zelenina. A väčšinou platí, že deti kopírujú stravovanie svojich rodičov. Je dobré, ak dôraz kladieme na pestrú stravu a obmedzujeme príjem prázdnych kalórií, teda jedál, ktoré neobsahujú vitamíny a minerály.

Trstené pri Hornáde: Arzén kontrolujú

Voda, ktorú majú k dispozícii obyvatelia Trsteného pri Hornáde z obecného vodovodu, sa nedávno stala predmetom väčšieho množstva chemických rozborov. Nachádza sa v nej totiž arzén - v množstve, ktoré niekedy aj po úprave mierne prekračuje Európskou úniou stanovenú normu 10 mikrogramov na liter.

Podľa starostu **Mateja Kočiša** nie je tento problém nový. „Už niekoľko mesiacov filtrujeme vodu na úpravni vody cez novú filtračnú vrstvu vo filtroch, ktoré nám okrem železa či mangánu dokážu z vody zachytiť aj arzén. Z hodnoty, ktorá je niekedy aj 16 mikrogramov na liter, ktorú obsahuje surová voda z vrtu, sa po úprave vieme dostať asi na polovičné hodnoty.“

Merania v minulých rokoch boli väčšinou pod úrovňou, niekedy aj nad alebo tesne okolo povolenej hodnoty. Fakt, že v posledných týždňoch je vo vode arzénu trochu viac, pripisuje starosta aj minuloročnému suchu. „Do 77 metrov hlbokého vrtu sa arzén mohol dostať zo vzdialenejšieho podlažia

Slanských vrchov, kde je výskyt tohto chemického prvku bežný.“

Matej Kočiš medzitým upokojuje situáciu. „Na nariadenie hygienikov máme za úlohu urobiť opatrenia na zníženie hodnoty arzénu v pitnej vode vo vodovodnej sieti a preukázať to tromi nezávislými rozborami. Občania, ktorí nepijú vodu z obecného vodovodu každý deň a hlavne vo veľkých množstvách, sa otravy rozhodne báť nemusia. Normy sú stanovené veľmi prísne.“

► ČO JE ARZÉN

Arzén je chemický prvok, ktorý sa v prírode vyskytuje v mnohých nerastoch, hlavne v kombinácii so sírou a kovmi, ale aj v čistej kryštalickej forme. Používa sa do zliatin olova, napríklad pri výrobe autobaterií alebo streliva. Zlúčeniny arzénu sa využívajú aj na ochranu dreva. Keďže je vo vyššom množstve jedovatý, využíval sa aj do prípravkov na zabíjanie škodcov, hmyzu či buriny. Drobné nanočastice arzénu v posledných rokoch vykazovali pomerne dobrú úspešnosť pri liečbe niektorých druhov rakovinových nádorov. (Wikipédia/angl.)

Rozšírenie zdravotnej starostlivosti v Čani

V obci Čaňa začali ordinovať ďalšie dve lekárske - **všeobecná a kardiologická**. Ambulancia všeobecného lekára je zriadená v zrekonštruovanom objekte obecného úradu (na foto dole) oproti predajni Tesco, v bývalých priestoroch Ergomedu. Ordinuje tu **MUDr. Ľubuška Kráľová**, zdravotnou sestrou je **Bc. Mária Baltovičová**. Telefonický kontakt do ambulancie je 055/689 02 29.

Novinkou je i ambulancia kardiológa, nachádzajúca sa v zrekonštruovanej budove zdravotného strediska. Lekárkou je **MUDr. Zuzana Kočišová**, pomáha sestra **Bc. Lenka Petrúciová**. Dovoľate sa k nim na telefónnom čísle 0910/551 607.

Stranu pripravil Anton Oberhauser, foto pediatrica Seňa a ocú Čaňa

Vybavenie kardiologickej ambulancie v Čani

MUDr. Ľubuška Kráľová vo svojej ambulancii

Školskí psychológovia pomáhajú zvládať krízu duševného zdravia

Učím deti mať nadhľad

Pochádza z Nitry, na východ sa dostal vďaka svojej druhej manželke, lekárske. PhDr. Peter Surovka, PhD. pracoval s deťmi už v 80. rokoch a v psychologickom poradni sa venuje dospelým.

No zareagoval na ponuku zúročiť svoje skúsenosti a pôsobí ako sociálny psychológ na čiastočný úväzok na Základnej škole v Haniske.

■ Štát si uvedomuje nutnosť mať v školách odborníkov na duševné zdravie. Aká je situácia na dedine? Dá sa povedať, že ešte nie je taká zložitá ako u mestských detí alebo v sociálne znevýhodnenom prostredí?

Teším sa, že o našej ZŠ sa to dá povedať. Dlhú som ju registroval, až nakoniec som sa ocitol v tomto kolektíve úžasných ľudí s veľkým srdcom. Učitelia a deti tu vytvárajú otvorenú, úprimnú a srdečnú komunitu, kde sú deťom veľkým príkladom rodiny, prostredie, zvyky a kultúrna tradícia Hanišťanov.

■ Kde škola najčastejšie využíva vašu pomoc vo výchovno-vzdelávacom procese?

Som prvou kontaktnou osobou pre žiakov aj ich rodičov pri riešení všetkých sociálno-patologických javov. Najčastejšie sa venujem deťom s poruchami učenia, teda integrovaným a so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Niekedy sa vyskytnú poruchy správania. So všetkými žiakmi, ktorí potrebujú pomoc, sa stretávam pravidelne. Včera sa mi napríklad ozvali rodičia, že ich syn zničil zošit. Mojou úlohou je pomôcť zistiť, čo je za tým, prečo sú niektoré deti smutné. Veľmi sa s celým podporným tímom – špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg, výchovný poradca, asistenti a triedni učitelia – snažíme vychovávať žiakov k úcte a vzájomnému rešpektu. Úzko

Odborník na duševné zdravie spája sily s ďalšími pedagogickými špecialistami. Preto sa v ZŠ Haniska ani po pandémie neroztrhlo vrece s patologickými javmi

spolupracujeme s vedením školy a výchovnou komisiou.

■ Všimli ste si po návrate detí do kolektívov po pandémii vyšší výskyt psychických problémov?

Áno, všimol a celý tento proces sa ma výrazne dotkol. No ukázalo sa, že to nebolo všade rovnaké. V Haniske sa vďaka profesionalite a flexibilita pedagogického kolektívu podarilo okamžite zachytiť a zvládnuť, metodicky aj technicky, trend učenia na diaľku. Žiakom zo sociálne slabších rodín podporný tím pravidelne doručoval pracovné listy a zároveň vyhodnocoval úroveň vzdelávania.

■ V poslednom čase sa veľa hovorí o problémoch mladých dievčat. Ako môže školský psychológ podchytiť tieto javy?

Aktuálna doba vedie človeka k dy-

namike života a rýchleho zrenia osobnosti. Naše deti bývajú skôr dospelé, ako boli naši rodičia či starí rodičia. Dnešné tínedžerky rýchlo dozrievajú, intenzívne prežívajú citový život a prvé zamilovania. Negatívnu úlohu môžu zohrávať aj sociálne siete, kde sa rôzne sledované „osobnosti“ a influencerky ukazujú len v tom najlepšom svetle a mladé dievčatá sa s nimi porovnávajú, čo nie je dobré. Som presvedčený, že o témach mladosti a dozrievania mládeže treba otvorene hovoriť, potrebujeme sa vrátiť aj k prirodzenej komunikácii medzi generáciami.

■ Jednou z hlavných úloh školských psychológov je pomáhať predchádzať šikanovaniu a potláčať ho už v zárodku. Čo môžu rodičia a žiaci robiť, aby sa nerozšíril?

V našej škole sa negatívne pojmu „šikana“ snažíme vyhýbať. Skôr

používame výraz zlomyselné obťažovanie – zahŕňa činnosti ako týranie, sužovanie, prenasledovanie. Je to celospoločenský problém generácií, od škôlkarov až po seniorov. Preto je dobré, ak špeciálny pedagóg býva už s deťmi v materskej škole a s ich rodičmi úzkym kontakte. Aktuálne som v Haniske nezistil žiadne takéto negatívne prejavy, k čomu podľa mňa prispieva výchova detí aj spolupráca s cirkevnými autoritami.

■ Do akej miery sa prihovára te za sexuálnu výchovu v škole?

Škola nemôže suplovať rodinnú výchovu, ale musí ju dopĺňať a rozvíjať. Sexuálna problematika v spoločnosti býva stále tabu. Naše mamičky a babičky priveľmi moralizujú a pritom sami sa stávali matkami v 17. či 18. roku. Nesprávne až extrémne názory vznikajú práve v dôsledku tajomnosti a mystifikácii prirodzenosti sexu. Niekedy to vedie k extrémnemu správaniu, lebo dosť veľa ľudí nepozná prirodzenú mieru vecí. Dobrou cestou sú medzipredmetové vzťahy spojené s výchovou k manželstvu a rodičovstvu, triedni učitelia vhodne poukazujú aj na vhodné obliekanie a správanie, kde sa mladí ľudia učia prejavovať zodpovednosť. Dbáme teda na prirodzené správanie v duchu morálky a etiky.

■ Aký odkaz sa snažíte dávať deťom „medzi riadkami“?

Snažím sa učiť ich, aby boli nad vecou, mali nadhľad. Patrí k tomu aj zdravá láska k sebe samému a úcta voči ostatným. A tiež, aby sa učili žiť v prítomnosti, tešili sa z aktuálneho okamihu. Toto je tajomstvo, na ktoré mnohí ľudia prídu až vo vyššom veku. Prvorodé je zdravie. Iba zdravý človek môže byť vitálny, iba vitálny môže byť tvorivý a iba tvorivý človek má to, čomu vravíme šarm alebo charizma, stáva sa skutočnou osobnosťou. Môže ňou byť každý z nás.

*Na rozhovor ďakuje
Anton Oberhauser, foto autor*

V ZŠ Seňa učia v nových učebniach

Dočkali sa. Niekoľko rokov trvalo zriadenie moderných učební v Základnej škole Seňa. Vďaka projektu, ktorý bol z veľkej časti uhradený z verejných peňazí, majú žiaci a učitelia k dispozícii nanovo zariadenú učebňu biológie a chémie, jazykové laboratórium a tiež učebňu informatiky s 3D tlačiarňou a modernou didaktickou technikou. „Veľkú radosť máme i z krásnej novej knižnice, ktorá sa rozrástla o množstvo nových a zaujímavých kníh pre malých i veľkých. Vďaka tomu sa tešíme prílevu nových čitateľov,“ hovorí riaditeľka Bibiána Bartková.

zš/ch, foto ZŠ Seňa

Cez zasnežené pohorie

Približne 330 účastníkov sa pridalo k tohtoročnému 54. ročníku Prechodu Slanskými vrchmi. Uskutočnil sa pri príležitosti oslobodenia obce Nižná Myšľa. Starosta **Miroslav Sišák** poďakoval za organizáciu pracovníkom obecného úradu, poslan-

com OZ, starostom obcí regiónu Hornád, zakladateľovi prechodu **Júliusovi Dulovičovi**. Osobitne vzdvihol Klub vojenskej histórie Krasnogvardejci Košice, ktorého členovia sa postarali o ceremoniál vzdania úcty padlým vojakom. **ocú N. Myšľa**

Krasnogvardejci pri pamätníku

Stretnutia na Prechode

Koľko lásky...

Do celoslovenského projektu Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok sa túto zimu prvýkrát zapojili aj Sokolany. Žiaci pochádzajúci z obce a navštevujúci ZŠ Haniska pripravili 40 škatúľ plných dobrôt i malých prekvapení. Seniorom ich rozdávali spolu s folklórnym súborom Sakalčane. Vyčarili im tak úsmev na tvári, sem tam aj slzičku.

ocú Sokolany/mf

Nápad sa zrodil v hlave ženy-poľovníčky

Po srnčej stope už tri dekády

Náš svet a kultúra sú niekedy v našich myšliach zviazané stereotypmi. Určité povolania alebo činnosti pokladáme takmer výlučne za doménu mužov.

Ale pred 30 rokmi stála pri zrode krásnej tradície žena - poľovníčka. **Eva Fedorová** zo Skároša, tiež predsedníčka miestneho roľníckeho družstva. Prišla s myšlienkou, ktorá dala do popredia inú stránku poľovníctva, než je lov. Zrodilo sa podujatie Po srnčej stope, prvý raz sa po nej vydali dospelí a deti zo Skároša 6. januára 1993.

Trojkráľová zima už medzitým nie je vždy, čo bývala. Stále častejšie sa nám klimatická kríza pripomína teplým počasím aj začiatkom januára. Tak to bolo aj tento rok. Osem stupňov nad nulou a blato. Navyše niektorí hostia, s ktorý-

mi sa počítalo v programe, museli kvôli covidu zostať doma.

No i v tomto roku platilo, že kto prišiel, neolutoval. Vyše 500 ľudí sa vydalo známou trasou od základnej školy popri lipovej aleji smerom hore na lúky, kde ich čakala vatra, teplý čajík na zahriatie, guláš a obľúbená jazda na koníkoch. Neoddeliteľnou súčasťou dňa je plnenie krmelcov, senníkov a soľníkov pripravenou kukuricou, pšenicou a ďalšími dobrotami pre obyvateľov lesa.

Eva Fedorová, ktorej otec a bratia boli tiež poľovníkmi od kosti, už nejaký čas nie je medzi nami. Jej myšlienka však žije ďalej. Nadšenci z Družstva Hrabov, za pomoci obce a ochotných sponzorov, šíria odkaz tejto vzácnej ženy ďalej.

Anton Oberhauser, foto ocú Skároš

Zachované foto z roku 1993 - premiérovu sa Po srnčej stope vydalo 13 detí. Viaceré z nich sú dnes už rodičmi a ani ich ratolesti nevynechajú nijaký ročník. Najvyššia účasť v histórii dosiahla približne 700 návštevníkov

Tento rok sprevádzalo účastníkov takmer jarné počasie

Fašiangy, Turíce...

Pupočné prepojenie

Žijeme vždy v prítomnosti a stále len cez ňu sa spájame s minulosťou. Naši predkovia v hlbokej minulosti uctievali cykly roka, pretože každý z nich znamenal pre nich život s veľkým Ž. Kresťanské tradície nadviazali na pradávané zvyky, slávnosti, obrady a dali im ďalší rozmer i ducha. Tradície spred dvoch tisíc rokov i tie novšie sa v nás prelínajú a prekrývajú.

Fašiangy – symbol veselosti, bujarosti, hodovania a pitia. Obdobie medzi zimou a jarou – od Troch kráľov po Popolcovú strelu. Svet je po-

čas nich „hore nohami“. Akceptujeme počas nich aj našu nelogickú, pudovú, animálnu zložku bytia. Končia pocho-
váváním basy predstavujúcej bujarosť a nasleduje 40-dňový pôst. Škaredá streda je pohyblivým sviatkom, jeho dátum sa ráta podľa lunárneho kalendára a pripadá na 40. deň pred Veľkou nocou.

Slávnosť smrti a znovuzrodenia Mešiasa na Veľkú noc ide ruka v ruku so sviatkami jarnej rovnodennosti. Vajička – nový začiatok. Zajačik – symbol plodnosti. Veľkonočný pondelok – oblievačka dievčat a šibanie – sú symbolmi živorodej vody, ženy a Zeme. Alebo 40+10 dní po nich Turíce – Zoslanie Ducha svätého – sviatky oslavujúce prvú zelenú úrodu, prírodu a jej plodnosť. Opakovane používaná číslica 40 sa považuje za meradlo odvodené od 40 týždňov potrebných na vývoj človečika i prírody v lone matky-ženy/Zeme.

Či si tieto súvislosti uvedomujeme alebo nie, jedno je isté: všetko je so všetkým prepojené akoby pupočnou šnúrou a po stíšenej zime vždy začína nové, veselšie, otvorenejšie obdobie.

V štylizovanej podobe ho na pôvabných fotografiách zobrazila aj **Martina Fedorčáková**. Modelmi boli jej synovia – trojročný **Dominik** a šesťročný **Leo** (na snímkach). Hovorí, že zbožňujú chodiť do jej ateliéru a fotia sa veľmi radi.

Katarína Čaniová

Basa v zime poslúžila na koledy. Na fašiangy ju na znak ukončenia zábav zas pochováju. Aby ju hudobníci opäť prebudili k životu na jar, po očiste pôstom. Na snímke M. Fedorčákovej Bakšanske paróci

Dominik

Leo

Besednica o ceste za poznaním

Reč za vzdelaním

Akási žena raz prišla za svojim farárom s nepokojným svedomím. Farár vedel, že žena je notorická klebetnica – ohovorila takmer každého v dedine. „Ako to môžeme napraviť?“ úpenlivo prosila. Farár jej poradil: „Ak si chcete upokojiť svedomie, zoberte tašku husacieho peria a položte jedno na verandu každého človeka, ktorého ste osočili.“

Keď to urobila, vrátila sa k farárovi a povedala: „To je všetko?“

„Nie,“ odpovedal múdry služobník, „musíte teraz ísť pozbierať všetky pierka a priniesť mi ich naspäť.“ Po dlhom čase sa žena vrátila bez jediného pierka. „Vietor ich všetky odúkol,“ povedala. „Drahá žena,“ odvetil farár, „rovnako je to s klebetami. Nemilé slová nám veľmi ľahko vypadnú z úst, ale nikdy ich už nemôžeme vziať späť.“

Rozjímajme o tom. Mrzutosť či zlé slová – sme v tom ako v mori. Počúvame

ich denne. Pracoviská, ulice, námestia, všade, kde sa zide len zopár ľudí, sú často plné nadávok a reptania. Možno sme si na to už zvykli. A nielen to. Často sami prikladáme polienko do ohňa bez toho, aby sme sa nad tým zhrozene pozastavili. Veď – vravíme si – žijeme v časoch, kedy je „n“ dôvodov na mrzutosť.

To však v dejinách bolo vždy. Kto si povedal, že „ak chceš byť víťazom, súper sám so sebou“. Víťazstvo nad druhými je totiž príjemné, no môže vyvolať pýchu, aroganciu či nerozvážnosť. Rozširovanie podobných pre-

javov prispieva k ovzdušiu negatívnych emócií a deštruktívnych sklonov. No od vekov platí, že len život vybudovaný na pravde, ktorá nás presahuje, a v láske voči druhým dáva nádeji rozmer. V prítomnosti i budúcnosti. Silu k tomu nemáme zo seba. Môžeme ju však dostať od Toho, ktorý oslobodzuje k pravde. Teda aj k pravdivej reči. Takej, čo neuráža, neosočuje, ale naopak vzdeláva a robí človeka múdрым.

ThMgr. Ján Semjan, farár a zástupca biskupa Kresťanskej reformovanej cirkvi, Čaňa

Monsignor Jozef Tóth - významná osobnosť Hanisky

Nezlomený

Skromný gréckokatolícky kňaz, trpezlivý pedagóg, tvorivý básnik, hrdý Hanišťan.

Tak by sme mohli opísať **Mons. Jozefa Tótha** (★1925 - †2022), ktorému 23. apríla udelia Cenu KSK in memoriam za osobitný prínos pre rozvoj kraja, za činy statočnosti, ľudskosti a hrdinstva, za vynikajúce tvorivé činy a výsledky dosiahnuté v humanitarnej, cirkevnej, kultúrnej a umeleckej, publicistickej a vedecko-vzdelávacej činnosti.

► Mladosť - veselá i ťažká

Mons. Tóth sa narodil 20. marca 1925 do chudobnej rodiny v Haniske, kde prežil detstvo a navštevoval ľudovú školu. „*Otec bol malorolník, mama domáca. Nemali sme ani peniaze, ani pozemky. Robili sme „za jedenásty kríž“, to znamená, že každý jedenásty stoh slamy bol náš, alebo tretina z repy, keď sme robili u gazdu,*“ píše v spomienkach. Osem rokov študoval na košickom gymnáziu, maturoval v júni 1946. Radosť vystriedal žiaľ, keď mu o mesiac zomrela mama na tetanus a oštal sám s otcom a starším bratom **Jánom**.

Na mladosť veľmi rád spomínal: „*Naháňali sme dievčatá na Dombe. Písali som divadlá a vtipy. Každý rok sme hrali divadlo na veľké sviatky. Stretávali sme sa u Fridricha v krčme v malej miestnosti, tam sme sedeli, tancovali, ja som hrával na harmonike, pili sme víno Darido, na ktoré sme sa skladali. Do lesa sme chodili hrať futbal. Rádio mal len richtár Papuga a tam sme chodili počúvať futbalové zápasy.*“

► Cesta utajenej viery

Jeho život veľmi ovplyvnilo odsúdenie na smrť počas druhej svetovej vojny za údajné kontakty s partizánmi. Dva razy. A dvakrát im zázračne unikol. Na prekvapenie okolia začal študovať teológiu na Vysokej škole bohosloveckej v Košiciach a neskôr na Katolíckej

bohosloveckej fakulte v Bratislave. Po štúdiách ho v roku 1950 na štyri roky internovali do PTP - vojenských pracovných táborov. Vravieval: „*Bola to čierna Sorbona, univerzita, kde bol výkvet inteligencie a charakterných ľudí celého Československa. Ako politicky nespoľahlivý som si ťažko hľadal prácu, aj keď bola povinná. Robil som v bazáre, veľkoobchode a vo Východoslovenských tlačiarňach, paradoxne ako korektor pri Rudom práve a Pravde.*“

Keď roku 1968 vtedajší režim zrušil grécko-katolícku cirkev, ordinár prešovskej eparchie **Mons. Ján Hirka** Jozefa poveril, aby tajne pripravoval adeptov na kňazstvo. Sám bol za kňaza vysvätený neverejne 23. februára 1969. V katakombálnej tajnej cirkvi za cenu osobného rizika pôsobil celých 20 rokov. O tej dobe píše: „*Na povrchu sa už nedalo chodiť. Zostúpil som dolu. Žil som a obdivoval božskú komédiu! Bol som baníkom ducha. Pri systematickom vyprázdňovaní sveta som zistil, že som plný sily a krásy. A tak som ju rozdával. Dlhú.*“

► Nové začiatky

Po ťažkých vojnových rokoch si pána Jozefa našla láska. Oženil sa v 1955 s **Annou** rodenou **Borovskou**. Boh im požehnal dcéru **Luciu**, syna **Michala** a časom dvoch vnukov **Šimona** a **Davidu**.

Bohaté skúsenosti teológa a katechéta „podzemia“ zúročil po revolúcii v 90. rokoch, keď sa podieľal na zakladaní Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty UPJŠ v Prešove. Stal sa jej prodekanom, vedúcim katedry dogmaticko-morálnej teológie a zároveň na nej prednášal. Jeho prínos si uctil aj pápež **sv. Ján Pavol II.**, ktorý mu v roku 1992 udelil hodnosť monsignor. „*Otec Jozef Tóth stelesňoval v sebe to najušľachtilejšie, čo môže pedagóg vlastniť.*“

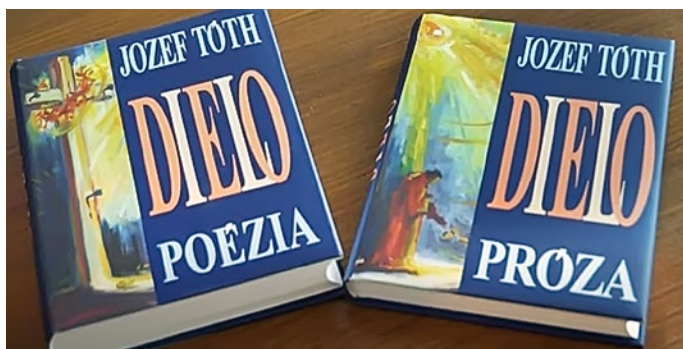
Prirodzenú dobrotu zviazanú s vedou o Bohu. A to všetko umocnené neopakovateľným štýlom prednášania, na ktorý dodnes spomínajú jeho študenti,“ prezradil o. **Michal Hospodár**.

Literárne dielo Mons. Tótha zostávalo dlho skryté pre nepriazeň spoločenského systému v SR. „*Značná časť jeho rukopisov sa v dôsledku kontroly Štátnej bezpečnosti stratila. Napriek tomu ostal charakterovo pevný a zachoval si morálny kredit. Svojimi hlbokými úvahami prispieval aj do kalendára - v totalite pod pseudonymami Jozef Komora či Gorazd Novák, do časopisov Slovo a Verbum,*“ vraví otec Michal. Prvá zbierka Pies-

ne zo Solúna mu vyšla až v r. 1995, keď nastúpil do aktívneho dôchodku. Verše z nej zhudobnil skladateľ **Pavol Krška** a premiérovu zazneli pri vysviacke arcibiskupa **Cyrila Vasiľa** v Bazilike Santa Maria Maggiore. Nasledovali ďalšie diela Človek Jób hovorí s diablom, Evanjelium apoštola Judáša, Spev košického tria, Žalmy na rozhraní tisícročí,...

Mons. Jozef Tóth, milujúci svoju rodinu Hanisku, do ktorej sa často vracal a bol jej čestným občanom, zomrel 10. apríla 2022 vo veku 97 rokov a v 54. roku kňazstva.

Monika Floriánová, foto archív a Logos/Gréckokatolícky magazín

Poetické zbierky *Slnko pod zemou*, *Posolstvo* a *Babylonské piesne* sa dočkali vydania v 1000-stranovom súbornom diele *Poezia a Próza* (2010)

Mons. Tóth, umelecký majster slova (vľavo) s ďalším rodákom, spisovateľom Teodorom Kriškom

Pri oslavách 130. výročia vzniku Teologickej akadémie v Prešove si prevzal akademické ocenenie Dr. honoris causa. V r. 2008 získal od prešovského arcibiskupa Jána Babjaka titul protojerej s právom nosiť zlatý kríž. A mnohé ďalšie ocenenia

Rok privítali hudbou

Novoročný koncert vážnej hudby zorganizovala obec Vyšná Myšľa v spolupráci s farskou radou. Iniciátorom myšlienky sú miestni manželia Jámbořovci - Erik a Janka. Erik je okrem hrania na klavíri a organe aj ladičom klavírov. Sám jeden nástroj kúpil, zrenovoval a naladil. Ťažké koncertné krídlo prenášalo do kostola šesť mužov. Erik a Janka sa na koncerte predstavili aj ako hudobníci. Zaspievať prišiel Marián Lukáč, sólista opery Štátneho divadla v Košiciach.

Sprava Marián Lukáč, flautistka Janka Jámbořová a Erik Jámboř. Vo Vyšnej Myšli zožali dlhotrvajúci aplauz

Fašiangy už vo veľkom

Sezóna veselíc, ktoré predchádzajú pôstnemu, predveľkonočnému obdobiu, sa v tomto roku dostávala už takmer do bežných koľají.

Siedmeho januára bol na čanianskom zimnom štadióne veľký deň pre všetky masky a hlavne pre deti, ktoré sa pod nimi skrývali. Hoci ich bolo zatiaľ trochu pomenej než po minulé roky, na kreativite prítomných to poznáť vôbec nebolo. Akcia prebehla pod záštitou miestnej kultúrnej komisie.

Deti z Vyšnej Myšle si fašiangy užili na karnevale pri hojnej účasti. V programe sa objavili aj postavičky Prasiatko Peppa a Špongiový Bob. Starosta Marek Habina odmenil aj najkrajšiu masku - muchu.

Rok 2023 víťali koncertom 6. januára aj v Nižnej Hutke. Troch „kráľov“ mudrcov stvárnil v scéničkom vystúpení miestne deti zo súboru Čerisielko. Nemohla chýbať domáca skupina Kalap, ale tiež HTM Band z Kavečian. O vydarenú bodku sa postaral Braňo Mojsej ml. s kapelou.

Z vystúpenia Čerisielka

Kapela Braňo Mojseja ml. roztancovala dokonca aj starších poslucháčov

Po pandemickej prestávke sa Kokšov-Bakša znova odela do plesových farieb. Fašiangový ples sa tu konal už po 27. raz. Stovke hostí vyhrával DJ MATTA, o jedlo sa tradične postarala pani Kvetoslava Zálehová s pomocníkmi.

Stranu pripravili obce a redakcia

Rodičia a starí rodičia si mohli prísť na svoje počas karnevalu v Nižnej Myšli. Aj pre nich boli totiž pripravené súťaže.

Veľké prekvapenie zažili **Danka a Miroslav Juhasovci**, keď im z obecného úradu oznámili, že sa ich synček s krásnym biblickým menom **Zachariáš** stal podľa štatistiky obyvateľstva tisícim občanom Vyšnej Myšle. Do obecnej kroniky tak pribudol špeciálny záznam s dátumom jeho narodenia 21. 12. 2022. Dostane aj jubilejný darček – tisíc plienok rôznych veľkostí.

Opýtali sme sa rodičov, čo ich priviedlo k nezvyčajným meninám. „Cesta pri výbere mena našej tretej ratoľesti bola poriadne kľukatá a trnitá. V našich rodinách máme mnoho detí a chceli sme, aby bolo originálne nielen pre nás, ale aj pre rodinu a známych. S manželkou sme hľadali inšpiráciu v tradičných, aj v biblických kalendároch. Nakoniec hlava rodiny rozhodla, že to bude Zachariáš.

Tisíci občan Vyšnej Myšle

riáš. Ako otec Jána Krstiteľa alebo 91. pápež z 8. storočia, ktorý bojoval proti otrokárstvu a snažil sa o mier.“

Monika Floriánová,
foto archív rodiny Juhasovej

Zachariáš s rodičmi a súrodencami Lindou a Branislavom. Vľavo pamätný list

Po desaťročiach neprístupnosti sa brány barokového kaštieľa v Sokoľanoch otvorili obyvateľom, rodákovi i návštevníkom zo širokého okolia. Najväčší záujem bol o premiérovú prehliadku interiéru kaštieľa, skupinky sprevádzali terajší majitelia až do neskorého decembrového večera. Návštevníci ocenili snahu dlhoročného predošlého vlastníka, ktorý túto pamiatku zachránil a zveľadil pre ďalšie generácie.

Vrávi starosta **Ľuboš Janke**: „Základnou myšlienkou zorganizovania prvých obecných vianočných trhov na nádvorí kaštieľa bolo pozvať ľudí

na miesto, s ktorým sa spája množstvo spomienok a zážitkov z minulosti, keď táto budova slúžila rôznym účelom. Popritom sme vytvorili príležitosť na milé stretnutia, rozhovory a dali priestor domácim podnikateľom a umelcom. Podujatie spestrili svojím spevom aj naši Sakalčane a speváci z Hanisky, i pagáče žien z klubu dôchodcov.“

(pozn. redakcie: Zalistujte si v AH 4/2021, v ktorom sme písali o histórii kaštieľa)

ocú Sokoľany, mflo,
foto ocú Sokoľany

Kaštieľ otvorený verejnosti

Príbehy, čo neupadli do zabudnutia

Objavená a zároveň skrytá

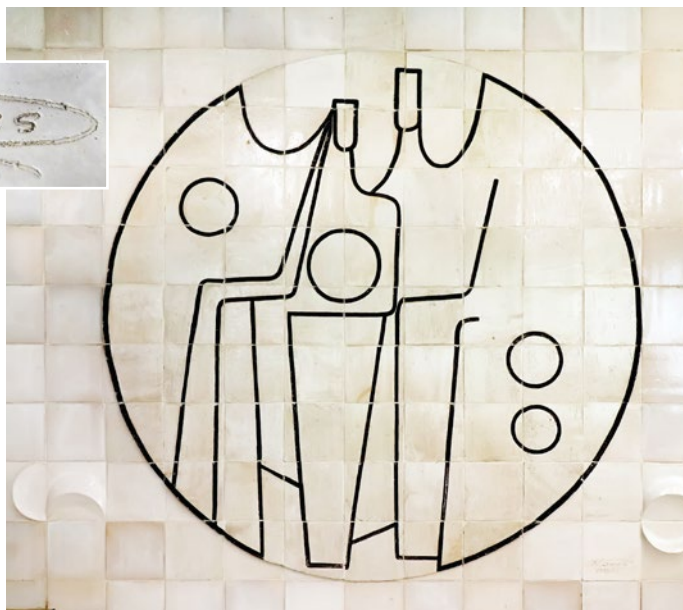
V Kultúrnom dome vo Valalikoch som bola niekoľkokrát, ale vôbec som si nepomyslela, že v zadnej miestnosti, tzv. starej „sobáške“, sa ukrýva umelecké dielo. Nenápadná a krásna mozaika muža a ženy, ktorá sa v 80. rokoch uviedla naozaj jedinečne.

„Interiér zabezpečoval odbor vnútra vtedajšieho Okresného národného výboru Košice - vidiek. Oznámili nám, že v sobotu 14. novembra 1987 nám bude dodaná výzdoba a musíme zabezpečiť jej prevzatie. Presný čas sme však nevedeli,“ načiera do spomienok **Ladislav Andor**. „Vo veľkej sále sa akurát konala svadobná veselica, na ktorú som bol pozvaný s celou rodinou. Vyďávala sa **Ľuba Podracká**. Za **Ruda**. Do výbornej nálady prišli dlho očakávaní návštevníci, umelecké dielo nám doručil osobne jeho autor majster **Koves**. Zľakol sa, že narušil svadbu, ale pre nás to nebol problém. Poprosil som prvého

družbu **Ľuba Jakaba** o pomoc. Družbovia vyzliekli saká, vykasali rukávy a možno o 15 minút bolo po robote. Svadobní rodičia pozvali na hostinu umelca aj vodiča, pristavili im stoličky a bolo o dvoch hostí viac. Pri odchode im nabalili výslužku a fľašu vína, aby si aj šofér mohol vypiť. Do Košíc odišli po polnoci. Majster Koves pri lúčení prehlásil, že s takým privítaním sa ešte nikdy nestretol.... O niekoľko dní nastúpili umeleckí kachličkári a dielo sa ukázalo v plnej kráse. Verejnosti prvý raz na privítaní novonarodených občanok Valalík a Geče do života.“

Informácie o umelcovi sa mi, žiaľ, nepodarilo vypátrať, ale v hľadaní budem pokračovať. Zvedavosť mi nedá pokoj...

Monika Floriánová, foto autorka

Zachované dielo z 80. rokov vo Valalikoch. Hore podpis autora mozaiky

Lucia Lovašová z Belže o láske k spevu a hudbe

Uznanie od pápeža Františka

Rande si dávame nie v Belži, kam sa nedávno s rodinou presťahovala, ale na slnkom zaliatom dvore gréckokatolíckej katedrály Narodenia presvätej Bohorodičky na Moyzesovej ulici v Košiciach.

Pôsobí na mňa sviežo, mladistvo. Jej vystupovanie vnímam ako jemné a zároveň rúzne. Ako praktické aj duchovné – v symbióze.

Vystavujeme si tváre teplučkým jarným lúčom a **Lucia Lovašová** so smiechom rozpráva, ako sa po rokoch života v bytovke opäť učí prácam v záhrade. Že ju to baví, veď pochádza z dediny – zo Sečovskej Polianky. A vôbec, že sa učí fungovať na vidieku. A paradoxne – v Košiciach aj inde na Slovensku zas učí ona. Je považovaná za autoritu. Nielenže je už 27 rokov zbormajsterkou 35-členného zmiešaného speváckeho Katedrálneho zboru sv. Cyrila a Metoda, ale učí i ďalších kantorov. V gréckokatolíckej liturgii je totiž spev jednou z podstatných zložiek.

Ako huslistka pôsobí v sláčikovom kvartete a hru na tomto hudobnom nástroji učí na ZUŠ Márie Hemerkovej v metropole východu.

S radosťou rozpráva o svojej rodine, kde našla ona aj jej sestry veľkú hudobnú podporu. S chuťou spomína na milníky v práci, ktorá sa jej stala poslaním. Patrí k nim aj predvčasná návšteva hlavy katolíckej cirkvi na Slovensku. Počas liturgie s pápežom Františkom v Prešove dirigovala veľký spevácky zbor, do ktorého okrem svojich pozvala aj zbor P. P. Gobjiča z Čemerného vedený **Máriou Šandorovou**. „Znamenalo to veľkú zod-

povednosť a pokoru. Pani Šandorová mi bola veľkou oporou. Sv. Otec zboru pri odchode ukázal zdvihnutý palec... čiže, spievali ste na jednotku. Pociť šťastia ani neviem opísať slovami. Bolo to najväčšie uznanie, akého sa nám ako zboristom a mne ako dirigentke doposiaľ dostalo.“

Počas uplynulých Vianoc v gréckokatolíckom chráme Nanebovstúpenia Pána v Belži dirigovala vianočný koncert, na ktorom vystúpil jej katedrálny zbor.

„Milo nás s tamojším otcom **Petrom** prekvapili obyvatelia štedrou finančnou podporou – počas zbierky na kúpu huslí pre talentovanú polosírotu **Janku Kormanovú** zo Šace. Veľmi si to vážime. Verím, že bude príležitosť prehlbiť duchovný život cez spev v mojom novom domove. Belžu som si už teraz zamilovala. Cítim tam pokoj. Boží pokoj. To je pre mňa podstatné,“ vyznáva sa pani Lovašová a dodáva: „Teším sa, že spoznám s dcérou aj oboma synmi postupne aj širšie okolie obce. Manžel už začal – na bicykli.“

Katarína Čaniová, foto dok. LL

Dirigentka Lucia Lovašová

Splnený sen

Keď som pred pol roka robila rozhovor s maliarkou **Máriou Hričovnou** o jej koničku, v kútiku srdca túžila po vlastnej autorskej výstave. Sen sa jej splnil v sobotu 19. novembra, keď sála Kultúrneho domu vo Valalíoch ožila farbami jej 20 obrazov.

Zazelenané krajinky či pestré lúčne kvietky namaľované olejovými farbami pútali oči návštevníkov. „Prekvapilo ma, že na vernisáž prišlo tak veľa ľudí. Moje obrazy sa im páčili, dokonca sa okolo desať z nich pred-

lo. Inšpiruje ma to ďalej tvoriť,“ vraví skromne Mária, ktorá sa k maľovaniu dostala až na dôchodku. Vo svojom „garážovom“ ateliéri najradšej stvárňuje prírodné motívy. „Aktuálne mám rozpracované tri plátna – vodný mlyn, vodopády a ešte dve obrábané kvetmi, na ich maľovanie sa teším najviac.“ Najbližšie si jej obrazy môžete pozrieť na populárnej akcii Valalické maľované vajčko 2. – 5. apríla v kultúrnom dome.

(pozn. redakcie: Príbeh pani Márie si môžete prečítať v AH č. 2/2021.)

Monika Florianová,
foto Jozef Mikulák

Mária Hričovná z Valalík

Prezidentkina lipa na cyklotrase

Po roku sa prezidentka SR Zuzana Čaputová opäť spojila s našou obcou i regiónom. V posledný marecový týždeň počas pracovnej návštevy východného Slovenska sa v Košiciach stretla s predstaviteľmi samospráv, medzi ktorými bol i Matej Kočíš, starosta z Trsteného pri Hornáde, Štefan Petrík z Valalík a Miloš Barcal z Hanisky. Viac na www.regionhornad.sk.

No a práve bude rok, čo pani prezidentka navštívila Trstené pri Hornáde.

Prišla vtedy na podnet výborných výsledkov práce Priateľov trstenskej prírody. Zavítala medzi deti tamojšej základnej školy, ktorá nesie prívlastok „zelená,“ a tiež do netradičnej stromčekovej škôlky v jej areáli. V tom období k malým čerešňám, jarabinkám i dubom pribudla lipka. Vlastne dve. Jedna, venovaná pani prezidentke, je zasadená v školskej záhrade a druhá na cyklotrase z Trsteného do Skároša (na snímke).

kčj, foto ou

Čanianske cvičisko nielen pre milovníkov psov

Martin Koval' spolu s celým tímom Kynologického klubu Čaña prežívajú úspešné obdobie. Úsilie pri cvičení psov prináša výsledky a povest' tunajších nadšencov sa šíri po celom Slovensku.

Preto sa v tomto roku, presnejšie v sobotu 6. mája, uskutočnia v Čani skúšky podľa národného skúšobného poriadku ZSK a na jeseň by mali zorganizovať aj podujatie venované skúškam podľa medzinárodného skúšobného poriadku.

V druhej polovici minulého roka sa Martin s priateľmi postaral aj o zveľadenie samotného areálu. Kým pred rokom sme do Abovského hlásnika robili rozhovor sediac v maringotke, dnes tu nájdete kvalitne postavenú drevenú budovu aj s oddychovým zázemím pre návštevníkov. „Chceli sme, aby na ľudí, čo k nám prídu, či už so psíkmi, alebo bez nich, dýchlá nálada tradičného Abova,“ vraví Martin.

Preto sa vnútri budovy cítite ako v tradičnej abovskej izbe – pričom pohodlie hostí dopĺňa nejaká-tá moderná vymoženosť. Pred budovou môžete obdivovať nefalšované brány na oranie, vyorávací pluh, na múroch visia drevené záprahy a na trávě vidíme dve „šečkarne“, čiže drvičky kukurice fungujúce na princípe domyselne zostavených ozubených kolies a valcov

Pluhy i „šečkarne“: Kynológovia sa vracajú ku koreňom

s hrotmi. Predmety zo súkromnej zbierky teda neskončili v zbere kovového odpadu, ale slúžia na priblíženie našej roľníckej histórie.

► Pilní cvičitelia

Na samotnom cvičisku to žije prakticky každý deň. Uplynulú zimu zveľad-

Martin Koval' a Michal Rečka slávnostne prestrihli pásku a uviedli tím do života atraktívnejšie cvičisko

ný areál slávnostne otvorili, spoločnú symbolickú pásku prestrihol starosta obce Čaña **Michal Rečka** za prítomnosti niekoľkých starostov a hostí z regiónu Hornád. Ani v tú prvú decembrovú sobotu nechýbali súťaže – jedna v disciplíne agility (po slovensky niečo ako pohotovosť) a druhá v poslušnosti a ovládateľnosti podľa národného skúšobného poriadku. Významnou disciplínou, v ktorej sa súťaž domá i v zahraničí, je sledovanie stopy.

A čo organizácia tohtoročných veľkých súťaží? Martin Koval' si je istý, že všetko dopadne dobre. „Chovatelia

psov nie sú nároční. Bývať budú pravdepodobne v ubikáciách pri jazere Tajvan, kde sú majitelia na kynológov zvyknutí. Na súťaž to budú mať blízko.“ Víťaná je aj široká verejnosť – ako každý víkend.

Anton Oberhauser, foto KK Čaña

Nové venčoviisko s prekážkami pre disciplínu agility pribudlo 15. októbra aj v Haniške – psy trénujú preskakovanie, slalom, prechod cez tunel či kladinu. Je tu aj kladina, „áčko“ či prvok na „vyštekánie osoby“. Poteší aj prístrešok.

mf, foto kk

Školáci z Trsteného pomohli zvieratkám

Osud opustených zvierat leží na srdiečku žiakom Základnej školy v Trstenom pri Hornáde, a tak s učiteľkou Katarínou Kállayovou zorganizovali zbierku pre OZ Východoslovenské labky. Za dva týždne vyzbierali množstvo vecí – prikrývky, hračky, krmivo a rôzne chovateľské potreby pre psíkov a mačičky. Dary im osobne odniesli do centra pre liečbu a socializáciu zvierat, ktoré je zriadené v miestnom areáli bývalého roľníckeho družstva. Najväčšiu radosť mali školáci z venčenia a hrania sa so štvornohými kamarátmi, ktorí si to taktiež užívali. Vďačné dobrovoľnícky združenia im na oplátku odpovedali na každú zvedavú otázku.

Monika Floriánová, foto ZŠ Trstené p.H.

Radosť stretnutie detí a psíkov

Tip na dobrodružný výlet - Mohov pod Dobrákom

Hľadali sme snežienky a našli sme zápalky. Presnejšie buky ako popadané zápalky na mnohých hektároch v Slanských vrchoch nad Skárošom.

Hoci môj sprievodca **Ľubomír Vranka**, starosta obce, chodí do lesa často, nepoznával ho. Veterná smršť a ťažký sneh vlni 15. decembra zmenili priestor na nepoznanie. Už od turistickej značky na Červenom vrchu, kde nás vyviezli autom, sme počuli hukot terénnych mechanizmov a kvílenie motorových píl. Robotníci štátnych lesov pracovali na viacerých „frontoch.“ „Začali sme približovať a zväzť kalamitné drevo 13. januára a máme čo robiť do konca mája. Treba spracovať asi 10 000 kubíkov popadaných prevažne 50 až 80-ročných bukov. Tým, že Slanské vrchy majú kamenisté podložie, korene sú plytké a strom sa rýchlo vyvráti. Takáto kalamita sa stáva raz za desať až tridsať rokov,“ povedali nám.

Brodili sme sa v blate, preliezali vývrate a kvôli ceste zarúbanej menili plán trasy. Už-už sme sa chceli vzdať,

Snežienky so zápalkami

Buky popadali ako zápalky

ale našu „pracovnú morálku“ pozdvihol jeden z lesných robotníkov pochádzajúci od Sniny a nepoznajúci, kde leží Skároš. Pán Vranka mu to rád vysvetlil. A on na oplátku vyslovil vety, ktoré nám dali krídla: „Len chodte po koľajách môjho kolesového traktora, skoro až na samý vrch a tam nadabíte na čistinku s kvetmi...“

Summa summarum: K snežienkam v lokalite Mohov sme sa dostali veľkým oblúkom – okolo chaty Karolka a odtiaľ poriadnym výstupom k vrchu Dobrák s 820 m. n.m. Zo Skároša ležiaceho cca 240 m. n.m. A cestou sa nám na viacerých miestach otvárali impozantné výhľady na Košickú kotlinu. „Také dačo je možné len kvôli popadaným stromom,“ neprestával sa čudovať starosta Vranka.

Dobrodružný výlet sme ukončili asi po štyroch hodinách na Veľkej Márovke. Á propos – od môjho sprievodcu som dostala „zaracha“ trhať

nežných poslov jari. Presne v duchu najnovšieho predpisu, snežienky vo voľnej prírode sú odteraz určené iba pre potešenie zmyslov a dotvorenie

jarného zážitku priamo tam, kde rastú. Domov si ich môžeme vziať iba na fotkách.

Katarína Čániová, foto autorka

Poslovia jari na Mohove

Jeden zo záchrancov – dreva aj hľadáčov snežienok

Bobry pri Košickej Polianke

„V POLIANKE SÚ BOBRY!“ – rozľahla sa obcou horúca správa. Na začiatku meandrovania Torysy v južnej časti obce sa našli evidentné znaky po práci tohto veľkého hlodavca.

Spadnutá statná vrbá po typickom obhryzení jej kmeňa tesne nad zemou, znaky po bobrích zuboch na zvalenom kmeni a konároch, miesto jeho vychádzania a vchádzania do toku a dokonca zachovaný zvierací trus na brehu svedčili o aktivite tohto vodného architekta. Na neho samotného, v lepšom prípade na bobriu rodinku, som šťastie nemal. Možno šlo len o stopy po jednom bobrovi-prieskumníkovi z krátkodobého „mapovania terénu“. Vývoj v lesoch a okolo Torysy v Košickej Polianke budeme sledovať.

Text a foto Karol Dzugas

Aktualitky z webky

Na webovej stránke nášho mikro-regiónu Hornád www.regionhornad.sk sme priniesli na udalosti bohatom roku 2022:

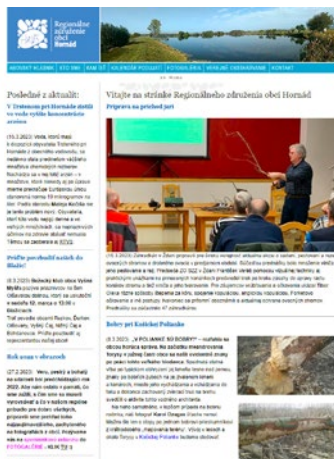
- **134 článkov** z diania v regióne a príbehy zaujímavých a šikovných ľudí žijúcich v našich obciach,
- **fotogalériu Čím žil región**, v ktorej sme cez pestré fotografie zrekapitulovali minulý rok a pridali aj zopár perličiek,
- **zverejnili 82 pozvánok** na podujatia v obciach,
- **aktualizovali archív Abovského hlásnika**, ktorý obsahuje všetky čísla od roku 2008. Tak sa o živote u nás dozvedeli aj tí, ktorí do schránok Hlásnik nedostávajú.

Sme veľmi radi, že sa zapájate do našich čitateľských súťaží. Zo zaslaných správnych odpovedí na otázku z č. 4/2022 – Park profesora Hlaváča sa nachádza v obci Valaliky, sme vylosovali **Ľubomíra Nevelosa z Geče**. Gratulujeme!

V súťažení s webom pokračujeme aj naďalej. Nájdite odpoveď na otázku:

Meno ktorého grófa nesie kaštieľ v Sokolčanoch? Odpovede posielajte na e-mail regionhornad@gmail.com alebo poštou na adresu redakcie do **30. mája 2023**. Uvedte aj svoj telefonický kontakt.

Monika Floriánová

Na sviatky len s opitým zákuskom

Rolovaný Izidor

Možno inšpirovaný televíznou cukrárskou realitou šou zorganizovali vo Vyšnej Myši podobnú súťaž. Zapojilo sa desať miestnych gazdíniek s 12 druhmi zákuskov. Jedinou podmienkou bolo, aby obsahovali orechy. Víťazstvo **Márii Pachovej** priniesol známy a obľúbený koláč Opitý Izidor, ktorému dala nový tvar a hoci to bol jej prvý skúšobný pokus, vyšiel na jednotku. O recept sa s nami podelila.

► Cesto:

Suroviny: 4 vajcia, 10 dkg kryštálový cukor, 6 PL teplej vody, 20 dkg hladká múka, 2 PL kakao, 1 balíček prášok do pečiva

Postup: Vajčka s cukrom vyšľaháme do hustej peny. Vmiešame vodu, múku s kakaom a práškom do pečiva. Cesto rozotrieme na plech vystlaný papierom na pečenie a upečieme (čas a teplota ako pri piškóte). Po upečení ešte teplý plát cesta stočíme do rolády (papier necháme, aby sa cesto netrhlo) a necháme vychladnúť.

► Orechová plnka:

Suroviny: 20 dkg orechy, 10 dkg práškový cukor, 0,5 dcl rum

Postup: Orechy pomelieme, pridáme cukor a rum podľa chuti a potreby. Plnka má byť roztierateľná, v prípade potreby pridáme trochu mlieka.

► Čokoládová plnka:

Suroviny: 1 zlatý klas, 3 dcl mlieka, 10 dkg kryštálový cukor, 250 g maslo, 1 PL kakao

Postup: Uvaríme hustý pudink. Predvyšľaháme maslo s kakaom a postupne primiešavame vychladený pudink.

Dokončenie zákusku: Vychladnutý plát rozprestrieme, natrieme džemom (napr. ríbezľovým). Naň dáme orechovú plnku a kakaovú plnku. Malé množstvo kakaovej plnky si odložíme na potretie vrchu rolády. Cesto poriadne zvinieme a dáme do chladničky vytuhnúť. Nakoniec potrieme vrch zvyšnou plnkou, posypeme mletými orechmi, kakaom alebo polejeme roztopenou čokoládou.

Dobrá chuť!

Monika Floriánová, foto internet

Jar či zima – hra mariáš stmeluje

Geča s majstrami Slovenska

Viete, že kartová hra zvaná mariáš je odvodená od francúzskeho slova mariage – teda svadba? A že má korene v Nemecku a u nás i Čechách sa považuje za národnú hru? A so svadbou má dačo spoločné aj v prípade nášho regiónu.

Jej nedávna jarná Východoslovenská mariášová liga sa udiala v kultúrnom dome v Geči. Presnejšie, v elegantne zrekonštruovaných priestoroch, kde bývajú svadby. Výsledky zápolenia nájdete na našom webe.

Pod úspešnú realizáciu podujatia za účasti 12 družstiev s dovedna 60 hráčmi sa podpísala výborná organizácia. Pod palcom ju mali členovia mariášového klubu Geča vedení kapitánom **Vladimírom Pahulyim**, ktorý pre Abovský hlásnik približuje: „Máme na čo nadväzovať. Latku sme si postavili veľmi vysoko. Veď v závere minulého roka sme s klubom

1. KKPM Košice získali titul majstrov Slovenska za rok 2022. Zaslúžil sa o to **Juraj Adamčík** a **Matej Hudák** z našej obce, **Dušan Tkáč** z Gyňova, **Stanislav Lacko** z Valalík i **Radovan Nagy** z Hanisky. (Na snímke štyria z nich.) A to v konkurencii 18 družstiev z celého Slovenska – pred druhou Žilinou a tretím Martinom. Po majstrovskom titule v roku 2017 a treťom mieste v roku 2019 bol vlaňajšok teda opäť majstrovský.“

V očiach Vladimíra Pahulyiho vidno nadšenie pre hru a zanietenosť pre vec. Rád dodáva: „Vážime si spoluprácu s našou obcou. Sme veľmi radi, že nám priestory na východnú ligu ponúkla grátis. Pomohli sme aj pri nedávnej Košickej mariášovej lige v metropole východu a zúčastňujeme sa na rôznych turnajoch po celom Slovensku.“

sp/red foto klub Geča

Kalendár podujatí

22. apríl Ultramaratón Miskolc – Košice, občerstvovacia stanica Nižná Myšľa

29. apríl stávanie mája, Kokšov-Bakša

1. máj Varheď, Nižná Myšľa – otvorenie sezóny (www.archeoskanzen.sk)

6. máj celoslovenské kynologické skúšky, cvičisko KK Čaňa

6. máj stávanie mája a polievkový festival, Seňa

6. máj Prechod Slanskými vrchmi Z Polianky do Polianky, 40. ročník (info na www.kosickapolianka.sk)

7. máj Čaniarsky folklórny festival a stávanie mája

13. máj Noc múzeí a galérií, Nižná Myšľa

27. a 28. máj . . IV. Keleti Ero festival tanečných súborov, Seňa

3. jún Beh Vyšnou Myšľou (info na www.beh.sk)

10. jún Rozárium, N. Myšľa – otvorenie sezóny (www.rozariumubohusov.sk)

24. jún Kurz keramiky, Varheď

Dni RZOH:

24. jún futbal: finále o Pohár predsedu RZOH, Čaňa

25. jún Kultúrno-spoločenský deň a Poľovnícky deň s PD Domaška, Skároš

Hokejový turnaj RZOH: Triumf Ždane

Devätnásť zápasov, trinásť družstiev. Ľad na čanianskom „zimáku“ od 2. do 14. januára doslova vrel pri zápoch hokejových tímov z obcí nášho regiónu - špeciálne vďaka víťaznému družstvu zo Ždane.

V semifinále prehrávali s favorizovaným Hurikánom Čaňa už 0:3, napokon však vyrovnali na 4:4 a o svojom postupe do finále rozhodli v predĺžení. Druhým finalistom sa stalo Trstené pri Hornáde, ktoré vyradilo Hanisku výsledkom 3:2.

Ždani sa podaril parádny obrat aj vo finále. S Trsteným prehrávala po dvoch tretinách 0:2, no tri góly v poslednej

časti hry znamenali výhru 3:2. Hurikán skončil tretí.

Hlavný organizátor **Adam Binda** nezapadol pochváliť okrem hráčov aj fanúšikov. „V posledný finálový deň ich prišlo až 350, doslova a do písmena plný dom!“ Za najlepšieho hráča turnaja bol vyhlásený **Tomáš Pribula** zo Ždane, autor 7 gólov, a za najlepšieho brankára **Matúš Lumtzer** za Hurikán Čaňa.

Verili sme v obrat

Členom tímu Ždane bol i **Martin Jobágy**, známy už ako špičkový slovenský hokejový rozhodca.

Čo podľa vás rozhodlo, že ste dobyli titul?

Dobre vyvážené družstvo, zložené zo šikovných mladých a skúsených starších hráčov. Vekový rozdiel medzi najmladším a najstarším je okolo 40 rokov! Dôležité bolo, že jadro mužstva ostalo oproti minulému roku nezmenené. Väčšina chalanov vedela, že pre víťazstvo na tomto turnaji je potrebné obetovať sa pre tím. Všetci stále verili, že rozhodujúce zápasy dokážeme zvrátiť. A aj keď niektorí chlapci už v závere nastupovali na ľad pomenej, vôbec sa neurazili, naopak, na striedačke bolo cítiť ich podporu a nakoniec aj obrovskú radosť z víťazstva.

Na akom poste hrávate vy?

Razíme filozofiu poctivej obrany. Keďže patríme k tým skúsenejším a aktívne som hrával niekoľko rokov, hrávam za Ždaňu v obrane. Za nepriaznivého stavu som sa presúval na centra, aby som to skúsil trochu vpredu oživiť, čo sa nám vo finále aj podarilo.

Bola nejaká príprava na turnaj? Ako ste sa zohrali? A čo oslava?

Zohraní sme boli tak akurát, aby sme dokázali v základnej skupine vyhrať oba zápasy. Najväčšia oslava zlatých medailí a pohára sa odohrala na ľade s našimi fanúškami. Neskôr po zápase sme mali v našej dedine pripravené pohostenie, za ktoré ďakujeme starostovi Kokardovi.

Ako sa javí „prílev“ mladých hráčov do družstiev?

Mladým aktívnym hráčom postupne dávame šancu. O pár rokov práve oni budú ťahúňmi mužstva. Každý, kto hral alebo ešte hrá hokej a žil v dedine aspoň niekoľko rokov, môže nastúpiť. Výhodu majú samozrejme tímy, ktoré majú aktívnych hráčov čo najviac. Tu by som rád apeloval na rodičov, aby pomohli svojim deťom vydržať pri hokeji. V Ždani sa na to vôbec nemôžeme sťažovať, preto chcem všetkým takýmto rodičom vysloviť veľké ĎAKUJEM.

Anton Oberhauser/mf, foto RZOH

Trstené zvíťazilo v stolnom tenise

Osem tímov bojovalo v sobotu 11. februára o stolnotenisovú trofej vo Vyšnej Myšli. Víťazstvo si vybojovali hráči z Trsteného pri Hornáde, ktorí odsunuli na

druhé miesto po tuhom boji družstvo z Vyšnej Hutky. Víťazný tím tvorili **Dominik Slimák, Tomáš Slimák a Jakub Šelepý** (na foto so starostom **Matejom Kočišom**). Tretiu priečku získali pre seba domáci reprezentanti z družstva 1. O podujatí, aj o tom, aké výsledky prinieslo, sa v pondelok 13. februára dozvedeli aj poslucháči Rádia Regina.

ao, foto vm

Spoločná fotka s fanúškami

Ždaňa Volley Cup

V Ždani majú za sebou úspešnú premiéru volejbalového turnaja Ždaňa Volley Cup 2023. Súbojov sa 4. marca zúčastnilo osem zmiešaných družstiev z bližších i vzdialenejších končín. O celkovú organizáciu turnaja sa postarali **Slávka Huľvejová, Barbara Gergelyová** zo Ždane a **Erik Neveloš** z Trsteného pri Hornáde. Občerstvenie pre účinkujúcich pripravili v miestnom LM caffè & bar poslanci obecného zastupiteľstva **Imrich Gergely** a **Július Takáč**. Víťazom sa stalo družstvo z **PASIE** zložené z hráčov z Kysaku a Prešova.

Let's Smile, red

Abovský hlásnik, štvrtročník Regionálneho združenia obcí Hornád. Adresa: Osloboditeľov 22, Čaňa, IČO: 319 65 041, **redakcia:** Communication House, s.r.o., **adresa:** Štefánikova 6, 040 01 Košice, **e-mail:** regionhornad@gmail.com, **web:** www.regionhornad.sk, **vedúca redaktorka:** PaedDr. Katarína Eva Čániová - tel: 0905 812 883, **redaktori:** Mgr. Anton Oberhauser - tel. 0911 291 255, Ing. Monika Floriánová, **redakčná rada:** predseda Mgr. Karol Dzugas, členovia Ing. Miloš Barcal, Mgr. Monika Gergelová, JUDr. Ľubomír Vranka, Ing. Štefan Petrik, Mgr. Denisa Vargová, Ing. Ján Kokarda, **distribúcia:** - Obecný úrad Ždaňa, tel. 055/698 00 21. Vychádza ako štvrtročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, **sadzba:** Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, **tlač:** ROTAPRINT, s.r.o. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.